

מאיתנו הדחף העצום להחזיר לעצמו את "האחר החשוב" שבתחילת חייו מילא את תפקיד המנחה, היו צעות טכניקות שונות מאשר הטכניקה של תא משפחתי כבסיס לחיי תרבות.

כל הנסיונות שנעשו בשטח זה, ברוסיה הסובייטית, בכת המורמונים וגם בחינוך המשותף בקיבוצים, לא הצליחו להתפתח ולהתפשט לחברות רחבות בעולם, אשר תרבותן מבוססת על המשפחה הפאטריארכלית.

כי הצורך להבטיח לעצמו את האם בתור "האחר החשוב" המבטיח כסחון ושייכות, הוא צורך הנובע ישירות מצורת ההתפתחות במשפחה מסוג זה.

האשה מהתה אפא לגבינו, החזרה של האם לקנייניו הבלעדי. מתכונת התפתחות הית זו יוצרת מספר בעיות. כי במקרים בהם הקשר הראשוני לאם הוא חזק מאוד, והזכרונות של המגע הגופני עמה טבועים עמוק באישיות, עשויה להופיע הפרעה ביצירת קשר תקין עם האשה המייצגת את האם.

ההתלהבות הראשונית היא עצומה. ה"גירויים המושלכים אל הבעל מצד האשה דומים לנסיונות קשריו עם האם. אלא שאצל גבר כזה, שזכרון הקשר עם אמו הוא חריף מאוד, עשויה גם האכזבה לבוא מהר מאוד.

אחרי תקופת זמן מסוימת עשוי הוא להרגיש שהאשה בעצם אינה ממלאת את החלל הריק והיא דומה לאחד החשובים הטבוע בנפשו רק למראית עין. הגעגועים לשייכות הראשונית מביאים לרגשות של קיפוח: מדוע אני היא מסוגלת להבטיח חמימות? מדוע היא שונה? התייחסות זו היא כמובן תת-הכרתית.

במשך הזמן מגיעה האכזבה אל תחומי ההכרה.

★ ★ ★

טיפוס העושהיחיים

אכזבה זו היא המניע העיקרי לחיפוש מחודש, אם מתוך הכרה ואם ללא הכרה, אחרי אובייקט חדש שימלא את מקום "האחר החשוב". האנשים בעלי ה"מתכונת האדיפית, המודגשת באופן חריף ביותר, אינם מצליחים במרביתם של ה"מקרים, לבוא בברית הנושואין. הם מתיאשים ממצאיא "האחר החשוב" באשה במהירות כזו, שהם מוכנים לותר עליה עוד לפני הנשואין.

אולם, במידה שטיפוס בעל אישיות כזו נושא לעצמו אשה, הוא אחד המועמדים הרבים של חיפוש מחודש אחרי אובייקט שיבטיח הספקה רגשית ומינית. לגבי טיפוס אישיות מעין אלה קיימות ארבע צורות של פתרון לבעיה האדיפית המודגשת שלהם:

● רחוקת נצחית, או ממושכת: טיפוס מעין זה נחשב בדרך כלל כמי ש"עושה חיים". הוא חי ברדיפה מתמדת אחרי נשים, כשחיי רחוקות עומדים בסימן של חיפושים ואכזבות חוזרות ונשנות.

● גירושין: אלה הם הגברים הנישאים ומתגרשים מספר פעמים, כשבכל פעם מוליך דה האכזבה גירושין נוספים.

● פתרונות אנונימיים: גבר מעין זה הנושא אשה ומקים משפחה אינו פוגע ב"שלימות חיי הנשואין, אולם מחפש אובייקט יקטים אנונימיים שימלאו עבורו את תפי קיד האם מבחינה מינית. מאחר שמבחינה ריגשית הוא מתייחס לאשתו כאל אם, נוצר רים בו מעצורים בהתייחסות מינית אליה, והוא מצליח להגיע לכיטוי מיני רק עם נשים שאין לו אליהן התייחסות ריגשית כלשהי.

● פתרון של חלוקה: בעל הבחור ב"פתרון מסוג זה מחלק את התייחסותו בין שתי נשים. אל האשה האחת, זו ה"נשואה לו כחוק, הוא מתייחס מבחינה ריגשית ואילו כלפי השניה הוא מתייחס מבחינה מינית. בעל כזה עשוי להיות בעל טוב ומסור, ולקיים חיי משפחה תקינים. אך רק בזכות אותה אשה שניה נוצרת בו תחושה של גברות מושלמת והוא יכול להת"ייחס בצורה מינית גם כלפי אשתו ה"חוקית.

אלה הם המקרים בהן נהוגות הנשים הנשואות, ביהוד אלה המבינות את הרקע להתנהגותן של הבעל, להעלים עין מאי נאמנותו, המאפשרת לו בעצם להמשיך לחיות במסגרת של חיי-נשואין.

במקרים בהם הדחף האדיפי הוא פחות מודגש, קיימים כל הסיכויים לחיים מיניים (המשך בעמוד 15)

הנאצים לקחו מהם את הבר'אות - ושר האוצר לוקח מהם את הנאצים רדפו -

מרקו יוסל גישש את דרכו באפילה. ב"בוהירות, צעד אחר צעד, ירד את ארבע המדרגות המובילות אל הרחוב היפואי ה"קטן. כאשר הגיע למדרגה השתהה לרגע, הקשיב אם אין מכוננית מתקרבת. השעה היתה 12 בצהריים, אך מרקו העיזר יכול היה רק לסמוך על חושי-השמיעה שלו ועל כלבו.

אין הוא יכול לראות את ההתפתחות ה"עצומה התוססת סביבו: את גורדי-השחקים החדשים, הארובות העשונות של בתי-החרושת הגדולים, קטרי הריול המהירים המקשרים בין הערים הגדולות - כל הציוד האדיר שנרכש במאות המיליונים של הסכס ה"שילומים. אותו וסכס שנחתם לפני 10 שנים בין ממשלות ישראל ומערב-גרמניה, ואשר אחד מסעיפיו העיקריים היה מוקדש למרקו יוסל.

אמנם, הנציג הגרמני, ומשה שרת היש"ר לאי לא הכירו את מרקו יוסל אישית. הם אפילו לא שמעו את שמו. אבל הם ידעו עליו ועל שכמותו.

הם לא ידעו כי מרקו איבד את ראייתו שעה שהיה מועסק בעבודת-כפייה ברומניה מולדתו, וחילל גרמני התנפל עליו והיכה אותו. אבל הם ידעו כי מקרים כאלו קרו, וכי רבבות יהודים יצאו מן התופת הנאצית בלי מאור עיניהם, בלי גפיהם, ובלי שפיות דעתם.

על כן נחתם הסכס השילומים: כדי לשקם את שבריי-הכלי האלה, לפצות לו במעט את שארית-הפליטה. "הואיל ומעשי" פשע שלא ישוחררו נעשו בעם היהודי, בימי מישטר האיימים הנאצי-נל-סוציאליסטי, נא" מר בהסכס השילומים, תשלם ממשלת גרמניה הפדראלית סך נכבד של 3000 מיליון מארק לממשלת ישראל.

מדוע דחקה לממשלת ישראל? גם על כך נאמר בהסכס: "הואיל ומדינת ישראל נטלה על עצמה את העול הכבד להשיב מחדש מספר יהודים חסרי-אמצעים, שנעקרו ממקומות מגוריהם בגרמניה ובארצות על היו לפנים תחת שלטון גרמני, והציגה על בסיס זה תביעה נגד הרפובליקה הפדראלית של גרמניה על פיצוי כולל בעד הוצאות קליטתם של פליטים אלה".

לא סתם פראוות, כי אם מינוי רשמי של ממשלת ישראל, כאפוטרופוס לצרכי פליטי-השואה. גרמניה, שהכירה בחובה כלפי נספגי הנאצים, מסרה את הכסף לידי ממשלת ישראל, מתוך הנחה ברורה שזו

"אחכים למותי!" מסיחוב ספרות מנדל מוסיה, 66. הוא הועבד בפרץ עליידי הגרמנים ברומניה, יחד עם מרבית בני משפחתו. הגרמנים הרגו את שני בניו.

אושוויץ בירושלים

אחד הנכים, לבוש בגדי איסר אושוויץ, נישא מעל לחבריו. בתמונה משמאל נראה אחד הנכים, המהלך על פרטיותו, שוכב על המדרגה שלפני בנין הכנסת.

תשמש נאמן, תעביר את הכסף לזכאים לו.

★ ★ ★

"מי ביקש מכם?"

מי היה זכאי לכסף זה? קבעו הגרמנים עצמם: בראש וראשונה אלה ש"נפגעו בגופם וברוחם על-ידי הנאצים. על פגיעה ברכוש, או שלילת חופשי, השאירו הגרמנים זכות לכל נפגע להגיש תביעה ישירה. זכות דומה העניקו לנכים, נפגעי הרדיפות הנאציות, שאינם תושבי ישראל. לצורך זה הקצו 450 מיליון מארק לאיגוד ארגונים יהודיים לייצוג התביעות היהודיות החומריות נגד גרמניה. בכסף זה הוקמה קרן מיוחדת, שעליה היתה לגרמנים זכות ביקורת והשגחה.

לא כן עם הכסף שניתן לממשלת יש"ר. מרגע שיצא מידי הגרמנים, שוב לא היתה לבון כל ביקורת עליו. כל הסכום הזורם לאוצר המדינה. לוי אשכול השתמש בו - לכיסויי התקציב השוטף. והנכים? הם פשוט נשכחו. אם העזו להתמרמר, לר"ר רוש ולהבוע, נתקלו בתשובה הצינית: "בש" בל מי אנחנו בונים את המדינה, בשביל מי נסללים הכבישים, על מי שומר צה"ל - לא עליכם?"

הנכים, שראו כיצד מקבלים אחיהם-לצרה, שלא ישבו בישראל, תגמולים מקרן 450 המיליונים, הקימו זעקה. "אמרתם לשליטי בון שאין צורך לפצות את הנכים היושבים בישראל בעד נזקי בריאותם, מפני שאתם תדאגו לפיצוי נאות לציבור זה?" התריסו בפני הממשלה. "הבטחה זאת היתה אחת העילות לסכום האסטרונומי שנמסר לכם מידי הגרמנים. החלטתם לשמש לנו אפוס" רופוס, מבלי שנתבקשתם לעשות זאת. נטר"ם את כספינו אנו - את הכסף השייך לנו בזכות ולא בחסד - ולא מצאתם לנכון לנהוג לפי כללי הישר האלמנטריים ביותר, המחייבים כל נאמן להפקיד כספים המתקב"לים לידי, עבור אחר, בקרן מיוחדת וב"חשבון נפרד. אלא, הפכתם את כספינו לכספיה-האוצר!" היתה דרושה הפגנה מועזת בשערי ה"

חברי אילגון הנכים וקרוביהם מפגינים ליד הכנסת, באפריל 1957, בדרישה שהחוק יכיר בזכויותיהם. אחד הנכים, לבוש בגדי איסר אושוויץ, נישא מעל לחבריו. בתמונה משמאל נראה אחד הנכים, המהלך על פרטיותו, שוכב על המדרגה שלפני בנין הכנסת.

כנסת, בירושלים, כדי לזעזע את דעת-הציבור ואת הח"כים מאדישותם, שתיבא ל"חקיקת חוק שיבטיח את זכויות הנכים.

★ ★ ★

נתיב היסורים

רק בשנת 1957 - חמש שנים אחרי חתימת הסכס השילומים ו-12 שנה אחרי שיצאו ממחנות ההשמדה - נחקק חוק זה. הוא הסתבר לנכים, שוהי רק התחלתו של נתיב-ייסורים חדש.

חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז קבע סייגים רבים לפני הענקת גימלה לנכה. כל מיבקש היה צריך להשיג תחילה אישור של בית-משפט גרמני, כי אכן רשאי הוא לה"גיש בקשה; ולאחר מכן נאלץ לעבור שבעה מדורי חקירה ובדיקה במשרד-האוצר. ה"גימלה שהוענקה לו לבסוף היתה קטנה מזו שהוענקה לנכה בעל מעמד דומה, אם נשאר בחו"ל; ונמוכה מן הגימלה שממשלת יש"ראל משלמת לנכי מלחמת העצמאות, או נכי מלחמת הפרטיזנים.

אך הפגיעה החמורה ביותר לא היתה כתובה בחוק. היא נעשתה באופן אדמיניסטרטיבי: מכל המנגנון העצום של עובדי המדינה, הופקדו לבדיקת תביעותיהם של 30 אלף נכים 11 (אחד עשרה!) פקידי דים. במשך חמש השנים שעברו מאז נכ"נס החוק לתוקפה, לא הספיקו 11 פקידים אלה, לאשר, אלא 10% מכלל התביעות.

וכך, 18 שנים לאחר סיום המלחמה, כש"הצעירים מקרב הנכים התבגרו והמבוגרים עברו מן העולם, עדיין ממתנינות יותר 25% אלף בקשות לטיפולו של משרד-האוצר. באותה ציניות עילאית האופיינית ללוי אשכול, אין פקידיו נמנעים מלהשתמש בנימוק ש"עבר כל כך הרבה זמן, עד ש"קשה לבדוק מי באמת נכה, ואין נגרמה הנכות."

מדוע מעוניין האוצר בסחבת? ההסבר ה"רשמי: קשה מאד לקבוע אם הנכות באמת נגרמה על-ידי הנאצים. אפשר גם להבין נימוק שאין מעלים אותו גלויות: שמשרד"האוצר רוצה לדחות ככל האפשר את ה"תשלומים. לדעת נכים רבים, אלה הם ה"